

מה הוא גיליון מידע על סיכונים תעסוקתיים ?

גיליון מידע זה הוא אחד מתוך סידרה של גיליונות מידע בינלאומיים המתייחסים לסיכונים תעסוקתיים במקצועות שונים. הוא מיועד לכל אלה הקשורים מקצועית בשמירת הבטיחות והבריאות בעבודה: רופאים ואחיות תעסוקתיים, גיהותנים, ממוני וקציני בטיחות, מפקחי עבודה, מנהלי עבודה, נציגי עובדים, ועובדים מיומנים אחרים.

גיליון מידע זה מפרט, בסדר תקני מוגדר, את הסיכונים השונים אשר מפנה אשפה עלול להיות חשוף אליהם במהלך עבודתו הרגילה. גיליון מידע זה אינו מיועד לספק עצות אלא מהווה מקור מידע בלבד. הידע אודות מה שגורם לפציעות ולמחלות תעסוקתיות מאפשר לתכנן וליישם אמצעי מגן מתאימים כנגד סיכונים אלה.

גיליון מידע זה מכיל ארבעה עמודים:

בעמוד הראשון מצוי מידע על הסיכונים המשמעותיים ביותר לגבי עבודתו של **מפנה אשפה**. העמודים 2 ו-3 מכילים מידע מפורט ושיטתי יותר בנוגע לסוגים השונים של הסיכונים, לעתים ביחד עם הצעות לגבי אופן מניעתם (הם מסומנים כ- ❶ וכו' וההסבר להם ניתן בסוף עמוד 3).

עמוד 4 מיועד עבור מידע ספציפי, שהוא בעל ערך במיוחד עבור מומחים בתחום הבטיחות והגהות, והוא כולל את תיאור המקצוע, פירוט המטלות של העובד, הערות, מראי-מקום וכד'.

מי הוא מפנה אשפה ?

מפנה אשפה/פועל אשפה הוא עובד שתפקידו לנקות, לפנות אשפה ביתית או תעשייתית באופן ידני או באמצעים מכניים.

מה הם הסיכונים העיקריים של עיסוק זה ?

נפילות, החלקות ומעידות – בעת שינוע אשפה, ירידה מרכב איסוף אשפה ובאתר סילוק פסולת.

היפגעות ע"י כלי רכב חולפים או ממשאיות פינוי אשפה.

מעיכה וגזירת איברים/היפגעות ע"י עצמים הניתזים ממתקני הרמה ודחס כלי רכב לשינוע אשפה.

חשיפה לגורמים סביבתיים: חום או קור קיצוניים, קרינת שמש מוגזמת, עומס חום כבד והתייבשות, לחות גבוהה, אבק וכו'.

גורמים פסיכולוגיים וחברתיים הקשורים לאופי העבודה או למקום העבודה, כולל יחסי אנוש, ארגון העבודה, חשיפה לאלימות ותקיפה הקשורים בעבודה, עבודה במשמרות, לחץ חברתי וכו'.

* נכתב ונערך על ידי **מאיר סאיג**, ממונה בטיחות עיריית פתח-תקוה, בהתאם להנחיות ארגון העבודה הבינלאומי.

סיכונים תעסוקתיים

סיכוני תאונות

1 2

נפילות, החלקות, היתקלות במכשולים בשבילי פינוי אשפה, ממשאית האשפה ובאתר פינוי אשפה.

1 3

סיכון מוגבר לתאונות דרכים, למפנה אשפה העובד בסביבת כלי תעבורה.

4 8

היפגעות ע"י מיכלים נופלים, חפצים מועפים, אבק ושבבים החודרים לעיניים.

8

מעיקה, קטיעת איברי גוף כתוצאה ממנגנון הרמת המיכלים ודחסן האשפה.

5

חשיפה לטמפרטורות קיצוניות וקרינה.

1 6

סכנת נשיכה, הכשה ודקירה מבעלי חיים ומשאיות פסולת רפואית.

9

פריצת דיסק, שברים.

10

אירוע לב, אירוע פלילי, תעוקה עקב לחץ נפשי ומתחים בעבודה.

סיכונים פיזיקליים

3

פגיעה מכלי רכב חולפים מהלך העבודה או ממשאית האשפה, לרבות נסיעה לאחור.

4 8

נק' גזירה ומעיקה מנגנון דחס, נק' גזירה ומעיקה מנגנון הרמה, נק' גזירה ומעיקה הורדת זנב המשאית, מעיקה בעת ניקוי פנימי של תא הדחס

1 4

מעידות, החלקות בעת שינוע מיכלים, החלקה בעת ירידה עלייה למשאית, החלקה באתר אשפה.

מעידה כתוצאה מקריסת מדרגה אחורית, פגיעה מפתחת זרועות הרמת מיכלים.

4 6

התזת נוזל הידראולי בלחץ, פגיעה מעצמים, נפילה/העפת עצמים, נתזים, רסיסים, אבק, מיכלי אשפה

5

חשיפה לגורמים סביבתיים, כולל חום או קור קיצוניים (עבודה בגשם או חשיפה לשמש בשיא החום), קרינת שמש מוגזמת, עומס חום והתייבשות, לחות גבוהה, לחץ סביבתי וכו'.

7

סכנת התחשמלות ממפסקי חשמל בחדרי אשפה או מנגיעת מנוף בקווי חשמל עיליים.

סיכונים כימיים

1 6

חשיפה אקראית לחומרי הדברה, חומרים משתכים, ממיסים אורגניים וכו'.

1 6

חשיפה לאבק, נדפי מתכות וכו'.

סיכונים ביולוגיים

1 6

נשיכות ע"י כלבים, חתולים, חולדות, נברנים וכד'. הכשות נחשים.

1 6

עקיצות ע"י צרעות וצרעות או דלקות עור וגירויים, עקב מגע עם צמחייה אלרגנית או עם חרקים אחרים.

1 6

דקירות מחטים מפסולת רפואית כגון מחטים וחשש להידבקות מצהבת או איידס.

בעיות ארגונומיות, פסיכולוגיות וחברתיות

9

פגיעות במערכת שריר-שלד, כאבי גב הקשורים בהזזה או טלטול של חפצים כבדים, מאמץ חוזר ונשנה.

10

גורמים פסיכולוגיים וחברתיים הקשורים לאופי העבודה ו/או למקום העבודה, כולל יחסי אנוש, ארגון העבודה, תקשורת לקויה, חשיפה לאלימות ותקיפה הקשורים בעבודה, לחץ חברתי לסיים העבודה מהר, העקה נפשית עקב שיבוץ שאינו משיביע רצון, עבודה במשמרות, וכו'.

רשימת אמצעי המניעה

1

בעבודת פינוי אשפה לבש תמיד ציוד-מגן אישי מתאים, ובמיוחד אפוד זוהר, כפפות מגן, נעלי בטיחות עם סוליות למניעת החלקה, פגיעה וחדירת עצמים חדים; על פי הצורך השתמש גם בקסדת מגן, משקפי-מגן ובנישמיות.

2

וודא שמטחי העבודה יהיו תקינים, יציבים ומחורצים למניעת החלקה. דרכי הגישה למיכלי האשפה יהיו עבירים וללא מכשולים.

3

השתמש באפודים זוהרים וביגוד מחזיר אור לפי ת"י 1258; פנה אשפה יעשה מצד ימין של הכביש הפונה למדרכה; בעת נסיעה לאחור יש להסתייע בעובד מכון.

4

וודא שננקטו כל פעולות התחזוקה והבדיקות התקופתיות הדרושות לתקינות המשאית ואביזריה.

5

עשה שימוש בביגוד המתאים למזג האוויר וכו'; השתמש בביגוד ובכיסוי ראש להגנה נאותה מפני מזג אוויר קיצוני וקרינת השמש, לרבות משחת מגן ומשקפי שמש.

6

שמור על מרחק נגיעה מהפסולת, עמוד לצד המשאית, התרחק מענני אבק, והשתמש במשקפי מגן ובכפפות מגן מתאימות.

7

הישמר ממגע עם ממפסקי תאורה חשופים בחדרי אשפה ושמור על מרחקי בטיחות הנדרשים בחוק למניעת מגע בין זרועות מנוף משאית האשפה לקווי חשמל עיליים.

8

וודא מניעת מגע עם מנגנון הרמת המיכלים, מיכלי האשפה ודחסן האשפה; אזור הטעינה והפריקה של האשפה חייב להיות סטרילי (ללא הימצאות בני אדם או רכוש).

9

הקפד על כללי הרמה נכונה; הרם פסולת כבדה באמצעי עזר מיכניים או בסיוע עובדי צוות נוספים.

10

במידת הצורך היוועץ עם פסיכולוג תעסוקתי ו/או מומחים ליחסי עבודה.

מידע מקצועי נוסף

שמות נרדפים (חליפיים)

מפנה אשפה/פועל אשפה/אוסף אשפה/פועל זבל/פועל ניקיון אשפה.

הגדרה ו/או תיאור העיסוק

סידור עבודה, הוצאת מיכלי אשפה ביתית, טעינת מיכלי אשפה למשאיות אשפה ופריקתם, החזרת מיכלי אשפה, נסיעה על מדרגות עמידה אחוריות ובתא נהג של המשאית, פינוי ערימות גזם ופסולת מיחזור, ניקיון רחובות, הפעלת דחסניות אשפה, פריקת מיכלים טמוני קרקע אל משאית מנוף, פינוי פסולת באמצעות טרקטור, טאטוא רחובות מיכני, פריקת אשפה באתר פינוי אשפה, נהיגת משאיות ומנופי פינוי אשפה, שטיפת משאית אשפה.

תעסוקות דומות ו/או ספציפיות

מנקה/מטאטא רחובות, מפנה גזם.

מטלות

פינוי, טעינה, פריקה של מיכלים או שקיות לאיסוף אשפה. ניקיון, טאטוא רחובות.

ציוד עיקרי הנמצא בשימוש

משאית אשפה, מטאטא, יעה.

מקומות עבודה בהם העיסוק שכיח

רשויות מוניציפליות וממלכתיות וכן בשטחים תפעוליים.

הערות

1. מפנה אשפה חשוף למגוון הסיכונים הקיימים בעולם הבטיחות והגיהות. ייחודו של העיסוק נובע מסביבת עבודה דינאמית המשתנה בכל רגע.
2. מפנה אשפה עלול להיתקל בבעיות הקשורות בגורמים פסיכולוגיים וחברתיים המתייחסים לאופי/מקום העבודה, כולל יחסי אנוש, ארגון העבודה, אלימות ותקיפה הקשורים בעבודה, לחצים של הקבלנים וקבלני המשנה, איומים, עבודה במשמרות, וכו'.

מראי מקום

1. Residential Waste Collection, Hazard Recognition & Prevention, NIOSH, 1982.
2. "DOT" – Dictionary of Occupational Titles with O*NET™ Definitions, 5th Ed., Claitor's Publ. Division, Baton Rouge, LA, USA, 2003-2007.
3. תקנות הבטיחות בעבודה (ציוד מגן אישי), התשנ"ז - 1997.
4. עיריית פתח-תקה, הוראות בטיחות וגיהות לעובדי פינוי אשפה, מאיר סאיג, ינואר 2021.